

SZILÁGY SOMLYÓ

TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 28 K, fél évre 14 K, negyedévre 7 K.
Egyes szám ára 60 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
BÖLÖNI SÁNDOR.

Társzerkesztő:

B. JÓZSA GYULA.

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 50 korona.

Nyiltér seronként 4 korona.

Magánhirdetések megegyezés szerint. →←

Magyarországi hírek.

A bolgár exkirály a magyar trónon.

Magyarországból érkező megbízható hírek szerint a király személyére nézve most már komoly tárgyalások folynak. Kétségtelen alapja van annak, hogy Ferdinánd bolgár fejedelmet szemelték ki a magyar trónra. A Habsburgok esélyei az utóbbi időben igen rosszabbodtak, mert Olaszország a legvehemensebben tiltakozott a régi dinasztia visszahívása ellen. Természetesen a király személyére nézve ma még pozitív értesülések hiányzanak.

„Ellenzék.”

Visszhang

előbbi számunknak az „Árvizsgáló bizottság”-hoz intézett interpellációjára.

IV.

Mult számunkban tápszereink igen értékes képviselőit ismertettük. A kenyeret, tejet és tojást. Ha semmi egyébünk nem volna, mint lisztünk, tejünk és tojásunk, táplálkozásunkra egyébre nem volna szükségünk. El kell képzelni, hogy hány száz különféle minőségű, alakú, ízű ételt lehet — változatosság kedvéért — ezekből készíteni. De hát évezerek óta hozzá vagyunk szokva a hushoz és habár a háborús évek utolsóiban alkalmazkodtunk a husételek ritkításához, azt mondhatjuk, hogy ha csak lehet, ne nélkülözzük, mert jó értékű tápszer s oly könnyen emészthető, kellően előkészítve, mint a tej, vagy tojás. Azután hozzá vagyunk szokva, vagyunk utána. És roppant sokféle jóízű húst lehet belőle készíteni. Tehát közönségünknek kell a hus. A vegetáriánusok, a kik minden hústól tartózkodnak, bizonyítják, hogy meg lehet nélküle élni.

Nem szándékunk végig menni az összes tápszereken, minthogy a legfontosabbakat letárgyaltuk; még megjegyezzük, hogy a küvelyes vetemények (lencse, borsó, bab) értéke nagyobb a kalászos terményekénél (buza, rozs, árpa, tengeri) s a krumpli negyed értékű tápanyag 1 kg.-hoz; a zöldségek és gyümölcsök, edességük mennyisége szerint, a buzaliszthez úgy állanak, mint 840 tiszta tápérték a 65 tápértékhez, — tehát nyilvánvalóan igen csekély értékben, — következtetni lehet, hogy a zöldségévad nekünk ad változatosságot, de tápanyagot igen keveset.

A létfontosságunk tehát az eddigi fejtegetések szerint ekvetlen a kenyér, tej, tojás, zsir és husra támaszkodik.

E tápszereknek az ára rettenetesen száll felfelé napról-napra. Ezt az ugynevezett „fej-munkások és a kézi munkások”, a mi közép-osztályunk, a melynek nincsen módjában, hogy jövedelmét sem ezerszeresen emelje, sem lánc-kereskedéssel szaporítsa, már is a tönkrejutás szélére vitte.

De hát ez még csak a táplálkozás! Csak a napi okvetlen szükségesség! Hát hol van a többi?

Létfontosságunk második kelléke a ruházódás. Testünk óvása a nagy melegtől és a nagy hidegtől. Azaz kell kétféle ruházódás: nyári és téli. Középosztályunk alig tud ruházódni az árfelhajtások miatt. A mai árak férfi ruhára, akár téli, akár nyári, akkora, hogy a fixum fizetésbelieknek egy évi jövedelme arra nem elég. Hát ha még családja van! Most csak az árkülbözetekből említek fel néhányat. 1914-ben kalap, kemény és puha 14 korona, ma 2—300 korona, — egy rend ruha finom 80—100 korona, ma 3—4000 korona, — cipő egész 16—20 K, ma 800—1000 K, Harsanya finom 1-75 fillér, ma 80—100 K, — fehérnemű 500 %-kal emelkedett fel. Férfi cipő kivágott 12—14 K, ma 500 K. Női cipő 12—20 K, ma láttam egyet. Két ujjnyi fejjel 1000 K. Cipő fejlesek, talpok, sarok igazítások 1000 százalékkal fenn. (Láttam ma egy barna, meg-repedezett 1 kilós kenyeret, egy vinocellérné vette meg 18 koronáért. 1914-ben volt 16 fillér.)

Tovább én nem megyek, mert a 3 krajcáros citromtól, a mi 6—8 korona most, az 5 krajcáros csereznyétől, ami 6—8 korona, stb., mince e hasábkban helyem, hogy az óriási árkülbözeteket elősoroljam. Nem is szükséges. Tudjuk mindannyian. Tudjuk, hogy a 30 filléres céra 60 korona. A 65 filléres karton 90—100 korona. A két filléres gomb 8 korona. Ne tovább! Ne tovább! Mert hallatlan az áruk magassága!

Ki bírja ezt ki a mi középosztályunkban és meddig?!

Erre a választ megadná Tolstoj, Gorkij, Lenin. De ők nem kellene nekünk. Mi, kik ismerjük azt az óriási államigazgatási külböbséget, a mely Oroszország és Európa modern államai közt volt és van: tőlük nem tanulunk. Azért, mert van nekünk józan eszünk és bizunk a törvényben. A soha meg nem tagadható humanitarius törvényben, melyet modern államok csak „élni, vagy nem élni” kérdésben vesznek elmélkedéseikbe. (Anglia, Amerika.) Mi bizunk 1848-ban, a mely minket, összes polgártársainkat szabaddá tett, szabaddá és egyenlővé. Mi bizunk, hogy az elv: az egyenlőség tiltja, hogy egyik társadalmi, vagy öster-melő rész a másikat kizsákmányolja és nem óhajtának, hogy a szemben szenvedő fél, rengeteg beszúval százszorososan verje vissza ezt a támadást: hanem annak a nem szerény, hanem határozottan komoly nézetemnek adok kifejezést, hogy e közviszonyokon segíteni kell, amíg nem késő és közben megjegyzem, hogy ne álltassuk mi magunkat, hogy az „ördög jól lakott légygyel és alszik”, — azzal se, hogy „Qui oculos clauas habent, — dor miunt”, (kiknek szemei hunyva vannak, (nem bizonyos, hogy) alszanak.

Nem. Nem!

Nagy fertőző betegség tört ki országunkban. Orosz mód szerint. A mi ránk nem alkalmazható, mert mi és a környező szomszéd államok mind modern alkotmányosok vagyunk.

E betegség megszűntnek tekinthető. De gondoskodnunk kell, hogy elő ne is jöjjön többé.

Ideje most már, hogy visszatérjünk elmélkedésünk folyamára.

És fordulunk ahhoz az egyetlen forumhoz, a melyhez fordulhatunk, mint a vármegyei kormányzat által e célra kinevezett „Armegállapító bizottsághoz.”

E nehéz időkben azzal fordulunk a bizottsághoz, amit jeleztünk első cikkünkben: „Teljesítse, megbízatása szerint, üdvös kötelességét és lépjen működésbe nemcsak a követelt alkalmakkor, hanem vegye kezébe az egész — hatalmában álló — körzetet az „Armegállapítás” terén, mert arra e cimben meg van a jogosultsága.

Ezt megállapítva, az „Armegállapító bizottsághoz” fordulok ekkéim befejezésével (fenn-tartva a nyilvánosságra hozott határozatait feletti jogos megjegyzéseimet és esetleges világító magyarázataimat) azzal a kéréssel, hogy: Emelje magasra a törvényes szabályrendeletet, amely ma is érvényben van és a mennyiben ez a bizottságnak kezét nem köti meg, sőt a legterjedelmesebb jogkört biztosítja neki, (a melyről talán tudomása nem volt), éljen jogával és teljesítse a közhaj szerint, a közjóletre jogos határait és kötelességét!

Az „Árvizsgáló bizottság” eddigi működésében, úgy látjuk, bizonyos tartózkodás, bizonyos habozás és feladatának meg nem értése nyilvánult meg. Mem kapott a bizottság meg-feloldó utasítást? Nem lehetetlen. Sőt. Ha a bizottság személyeit tekintjük, elismerjük, hogy egészen jól beválogattak. Semmi kifogásunk nincs. A szakmák képviselve vannak jól. Független és szakértő egyéniségek. A kiknek működésükben még joguk van minden rendű „speciális szakértőket” alkalmazni, meghallgatni azzal, hogy „esetleg” ezek a szakértők, az adott véleményeikre, a melyre elnököleg mindig figyelemztetve vannak, a kir. bíróság előtt esküt lez-nek kötelesek letenni.

Minthogy a bizottságnak ekkora terjedelmű jog adatott, ismételjük: „az esküre való utalás”, a mely egyenlő azzal, mintha az esküt a szakértő a bizottság előtt tette volna le, mert ez csak fél napi időköz a határozat hozatalnál, feltétlenül joga van városunkban és vidékünkben az árak szabályozására!”

Vegye tehát most már hatalmát gyakorlatilag is.

A mostani „Árvizsgáló bizottságnak”, a mint tudjuk, nem adtak semmi e névvel nevezendő utasítást. Utra kelt a régi szabályrendeletek alapján. Ezt alig tudta értelmezni, mert csak „eljárás alkalmáról” volt szó. Hogy a mikor a bizottság felszólítatik, akkor véleményét ad. Ez hivatalos dolog volt. Most nem „hivatolt dolog” csak, hanem gyakorlati dolog. Nézzé meg a bizottság a törvényes szabályrendeletet. Az az egész általánosságban ad jogot, — a bizottság teljes jogával élhet, a mikor határozatot hoz. És ezeket a határozatokat a közigazgatás köteles végrehajtani. Ez időben a hatóság végre is hajtotta a bizottság minden határozatát.

Ezeknek az előbocsátása után, most már elkövetkezett az idő teljessége, hogy ha az árvizsgáló bizottság nem kezd jóságos működést: felszólaljunk és figyelemztessük kötelességére.

Armegállapítási bizottság!

Tudják-e a bizottság tagjai, hogy határo-

sataik végérvényesek? És csak nagy tévedéseikben van orvoslat. Ez pedig nem történhetik meg eljárásuk szerint, mert a mint tudjuk, mindig esküre kész szakértőket alkalmaznak. Tehát eljárásuk mindenkoron teljesen szabályos.

Azonban megállapítjuk, hogy az árvizsgáló bizottság csak a meghívott ügyekre mondott véleményét. Nézetünk szerint szűk körben mozgott.

Azzal végezzük be felszólalásunkat, hogy az árvizsgáló bizottság terjessze ki hatáskörét az összes árukra: „a mi mindennapi kenyérünkől kezdve az utolsó — lámpabélgig!” D—e.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Évzáró. A minoriták szilágysomlyói rk. püsp. főgimnáziumában a tanév a vasárnap tartandó To Deummal véget ér a rendes tanulókra nézve. A magántanulók vizsgálatai június 21-én vessik kezdetüket és — ha valaki a rossz közlekedési viszonyok miatt kellő időben nem tudna beérkezni — egész június és július hó folyamán fognak megtartatni. Az 1920—1921. tanévre a beiratások és előjegyzések június hó 21-től július hó 1-ig, valamint szeptember első napjaiban lesznek. A pótló-javító vizsgálatokat augusztus hó 30-án tartja az intézet. A két tárgyból bukottak kérelme a főigazgatóhoz elmeve az igazgatósághoz adandók be. Az igazgatóság.

— Közélemezésünk mizériáinak enyhítése irányában a most kösénk települt romániai királyi katonaság feje, Scarisorean tábornok kegyes volt városunk előjáróságával egyetértően intézkedni, hogy a lakosság első sorban lisztet és cukorral a szükségnek megfelelő ellátást nyerjen minél előbb.

— Vonatjártalunk mindkét irányban (Székelyhid és Sarmaság felé) körülbelül egy héttig tartott szünetelés után, a mai napon ismét megindultak a megszokott renddel.

— Eljegyzés. Rosenberger Lipót Szilágysomlyóról eljegyezte Weiss Arankát, özv. Weiss Gézáé leányát Felsőegregyről. (Minden külön értesítés belyett.)

— Villanyvilágításunknak mindjára megismétlődő mizériákkal teljes ügyében a legközelebbi jövőben átvés fordulat mutatkozik, amennyiben katonai parancsnokságunk nagyérdemű főnöke, Scarisorean tábornok a villanyvilágítást szolgáltató Lajos-gősmalom avult és alig-alig használható gépeinek, illetve gépalkatrészeinek teljesen újakkal való kicseréléséhez legmesszebb menő támogatását biztosította, mely kétségkívül teljes sikerre is fog vezetni.

— Nagy sikkasztás Szatmáron. Az Indreptarea, a kormány hivatalos lapja szenzációs részleteket közöl arról a visszaélésekről, melyet Racoti volt szatmári prefektus, Barbul Károly és Nicolsa Berban lelkes, Világosy állomásfőnök, Steiger Gyula Cfr. felügyelő és Deiter bankár visszaéléseire vonatkozólag lefolytattak. Nevezettek 150 Szatmárra érkezett élelmiszereket tartalmazó vagonból 70 vaggont el tulajdonítottak, 10 vagon babot és 3300 drb. szarvasmarhát Csehszlovákiába csempészték át. Valamennyien a bíróság előtt fognak felelni tettségükért. („Ellenzék.”)

— A csehek Máramarosban. Szatmári jelentés szerint Husztot, Técsőt és Királyházát átvették a csehek. Husztot csütörtök délután, Técsőt és Királyházát pedig pénteken szállotta meg a cseh hadsereg.

— Érdekes gyilkosság. E hó 9-én a nagyderasida-szopori úton feltűnt a gyalog utazóknak, hogy egy ló nélküli egylovas fogatú szekér élőlény nélkül csak áll, meg áll. A kis ló messzire legel az utasélen. Ugy lehet, hogy órák eltelté után végre akadt egy kíváncsi ember, a ki érdeklődött, hogy minő csendélet van itt az utfele. Ez is a közeli Kisderasidáról gyalogoskodott — ottan elvégezvén dolgát — vissza, hazafelé Hidvégre. És a mikor ismét ott látta a facér kis löcsés szekeret, az utaséli lovat és más élőlényt sehol: betekintett a ron-

gyos ekhó alá, a kis szekér belsejébe és ott látta fél nyitott szemmel, keresve az örökkévalóságot, x, y-beli egyönt halva, s a szekér alatt egy vértócsát. Utjába esett a körjegységi hivatal, a hol látományát bejelentette. Ennek alapján a közigazgatás és ügyesség azonnal intézkedett és a megejtett vizsgálat megállapította, hogy az elhalt eszmélői lakos, két mankón járó „szabadalmazott” koldussal azonos 50—60 év körüli ember, vásárról vásárra járó. Hám! Vátsári koldus? Equipageval, — igaz, hogy rongyossal, de mégis! Hiszen manapság az alacsony nagy, mert nincs aprópénz. Az elhaltnál elég szépen jelentkeztek a pénztárcák. (De nem ezek, nem kell megijedni!) Egyikben volt egy százas bankjegy és valami 70 korona, a többi 3 erszényében 15 korona, 5 korona és 70 fillér apróság. A járókelők láthatták, hogy a két manké közt fekvő halott osakugyan alaposan meg van halva és a szekér alatt levő vértócsa arra mutat, hogy nem magától vált meg az életől. Am az az érdekes, hogy pénztárcái, bőrtáskájának tartalma, berendezkedése a szekérben, nem mutatott rablást. Az elsőrendű táveájában levő százas és tízes bankók arra mutatnak, hogy ha mellettük még lettek volna százasok, vagy ezresek, bizonyára azok eltűntek volna. Így az elhalt csak egyéni bosszú áldozata lehetett. Nem érdekes! Egy koldus, a kinek ellensége, vagy irigye lehet! Lapunk munkatársa a község lakosaival való beszélgetések közt arra a történetre bukkant, hogy az elhalt az országuton, a nagyderasidai határban egy másik, egy kisszekekes koldusnővel összehozalkozásban volt. Veszekedtek. Valószínűnek mondották, hogy a koldulási terep megszűllása felett. Hogy egyik ide, a másik oda menjen a koldusadó inkasszállására... Hogy azután mi történt, a további vizsgálat fogja felderíteni. A mit eddig nyilvánosan tudni lehet, az annyi: „keresd az asszonyt!”

— Nagy áresés várható. Bukarestből jelentik: A bukaresti piacon a cipő ára rohamosan kezd esni. Külföldi jelentések szerint mindenféle ruházati és lábbeli cikk, több ipari termék az utóbbi időben roppant áreséseknek volt kitéve. Még pedig azért, mert az amerikaiak a fegyverszünet óta a kiűzött Ausztria, Magyarország és Németország nagy vásárlásai reményében hatalmas árumennyiséget halmoztak össze, várván a rendeseket. Az áru azonban a nyekukon maradt, mert a valutaviszonyok miatt ugyszólvá senki sem vásárolt. Most az amerikaiak egyszerre féláron kezdik a piacra dobni az árukat. Lyoni táviratok jelzik, hogy a nyersanyagok és bőrneműek ára Angliában is rendkívül leszálit.

Censurat: J. DELEU.

Dr. Markovits Lajos
ügyvéd Zilahon, Rákóczi-utca 25. sz.
alatt irodáját megnyitotta.

Uri hölgyek és menyasszonyok
figyelmébe!

Értesitem a n. é. helybeli és vidéki hölgyközönséget, hogy elvállalok új paplan készítest és régi paplanok átalakítását a legjobb kidolgozással.

Tisztelettel:

VEIL ETEL.

Lakásom a Ritualis fürdő udvarán.

Nyomatott Bönl Sándor könyvnyomdájában Szilágysomlyón. 1920.

Román nyelvi órákat
ad bevált módszer szerint okleveles tanító. Cim a kiadóban.

Meghívás.

A Krasznamagyei Takarékpénztár
Egyesület Szilágysomlyón

ötvenegyedik évi rendes

kögyűlését

1920. évi június hó 29-én délelőtt 11 órakor, saját üzleti helyiségében fogja megtartani, melyre az egyesület részvényesei ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak:

- 1) Határozatképosség megállapítása, közgyűlési jegyző és jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése.
- 2) Az 1919. évi zárszámadás megállapítása, az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések tárgyalása s ezekkel kapcsolatban az évi tiszta nyereség felosztása s a felmentvények megadása feletti határozathozatal.
- 3) Esetleges indítványok.

Szilágysomlyó, 1920. június 5-én.

Az igazgatóság.

Figyelmeztetés. Közgyűlésen szavazati jogát azon részvényes gyakorolhatja, kinek részvénye a közgyűlés előtt legalább 90 nappal nevére átiratott s aki részvényét le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlést megelőzőleg legalább 3 nappal a takarékpénztárnál letette.

Az 1919. évi zárszámadás, valamint az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések eredeti példányai folyó évi június hó 21-től intézeti helyiségünkben közszemlére lesznek kitéve s az üzleti órák alatt a részvényesek által megtekinthetők.

158—1920. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szilágysomlyói 1. sz. jkvben 291. és 292. hrsz. alatt felvett, a Szilágysomlyó város telekkönyvi tulajdonát képező ingatlanok megvétele tárgyában többek által beadott ajánlat következtében a városi tanács 227—1920. sz. határozata értelmében az ingatlanok különösen nyilvános árverés útján el fog adatni. Az árverés a polgármesteri hivatalban folyó évi június hó 21-én d. e. 9 órakor lesz megtartva, melyre az érdeklődőket azzal hívom meg, hogy az árverési feltételek az irt időig hivatalomban a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

Szilágysomlyó, 1920. június 9.

Deleu, polgármester.

Hirdetések

A „Szilágysomlyó” részére jutányos áron vétetnek fel.